

Til arbeids- og inkluderingsdepartementet

25. august 2023

Innspill til ny integreringsmelding

KFUK-KFUM Norge ønsker å takke for muligheten til å komme med innspill til den kommende stortingsmeldingen om integrering. Vi er glade for at regjeringen har satt fokus på integrering og arbeidet med å inkludere flere i det norske samfunnet. Som en barne- og ungdomsorganisasjon som møter over 40 000 barn og unge i ulik aktivitet og med et sterkt engasjement for inkludering og mangfold, ser vi på dette som en viktig anledning til å dele våre perspektiver og erfaringer.

KFUK-KFUM Norge jobber med å skape åpne og trygge fellesskap hvor unge kan leve og utvikle seg som hele mennesker. I vår verdensvide bevegelse jobber vi for å myndiggjøre unge mennesker slik at hver og en har verktøyene til å ta sin rettmessige plass i samfunnet. Som organisasjon er vi opptatt av å skape åpne og trygge fellesskap der barn og unge kan være seg selv, få opplevelser for livet og utvikle seg som hele mennesker. Vi arbeider interseksjonelt med et helhetlig blikk på mennesker som for eksempel: kjønn, seksualitet, minoritetsbakgrunn og funksjonsvariasjoner og ikke minst – hvordan disse samspilles.

Sosial mobilitet og sosial utjevning gjennom arbeid og utdanning:

Sosialistisk Venstreparti viste nylig til en studie som viser at det skiller en hel karakter mellom barn som vokser opp med foreldre som har høyere utdanning og de som har foreldre uten høyere utdanning. Alle mennesker har ressurser og i møte med samfunnet støter vi på ulike barrierer med ulike forutsetninger. Det bør sørges for at det ikke settes økonomiske barrierer som hindrer tilgang til utdanning og yrkesopplæring. Derfor bør det være en økning i økonomisk støtte og stipender for unge som ønsker å ta høyere utdanning eller yrkesopplæring. Studien viser at vi i Norge har for dårlig veiledningstilbud for innvandrere. Unge innvandrere som i dag får tilbud om karriereveiledning melder om at det ofte ender i et råd om yrkesrettet utdanning. Vi ønsker en tilnærming til ungdommer som er basert på deres egenskaper, fremfor språkferdigheter og bakgrunn. Fraværet av tilbud om karriereveiledning skaper usikkerhet og kan gi følelsen av at ingen har tro på dem. Vi mener at alle unge har rett til god studieveiledning uavhengig av hvor de kommer fra og hvor lenge de har bodd i Norge, og som er tilpasset den enkelte.

Det finnes også flere barrierer for nyankomne som har høyere utdanning. Dersom du er ny i Norge med en utdannelse fra hjemlandet ditt, kan det være vanskelig å få jobb innenfor feltet ditt, uten å ta hele studieløpet på nytt. Det kan gi mange år med studielån og tapt inntekt for en utdanning du allerede har. Vi i KFUK-KFUM Norge mener det må settes ned bedre rutiner og retningslinjer for hvordan en kan jobbe med utdannelsen man allerede har fra hjemlandet uten å måtte ta hele utdanningen på nytt.

Vi trenger prosesser som anerkjenner allerede fullført utdanningsløp bedre, uten at det går for lang tid, slik at man ikke mister inntekt eller blir ekskludert fra arbeidsmarkedet. Vi vet at det finnes unntak for godkjenning av utdanning nordmenn med norsk statsborgerskap tar utenfor Europa, og vi ber Regjeringen åpne opp for bedre vurderinger av utdanninger fra det globale sør. Det finnes mange unge nordmenn som reiser til utlandet for å ta utdannelsen sin og får den godkjent når de kommer hjem fra f.eks. medisinstudier i Polen, personlig trener-studier på Bali eller teologistudenter som tar ett år i USA i.l.a. studieløpet for å nevne noen.

Det er stadig opplyst at rundt 660 000 mennesker i arbeidsfør alder står utenfor arbeid. Flere av disse er grunnet helse, men det er også mange som er klare for og motiverte til arbeid. Det er et gap mellom at arbeidsmarkedet trenger flere hender og hoder, og at de av oss som er ledige ikke har den kompetansen som etterspørres. Vi erfarer at flere i den såkalte kategorien NEETs går i loop i arbeidsveiledning og jobbsøkerkurs, men ikke kommer i en reell jobb og kan bygge den kompetansen som er relevant. YS la nylig fram en undersøkelse som viser at flere deler av næringslivet er villig til å betale for kurs, sertifisering og/eller utdanningsløp for ansatte. Vi mener at Regjeringen i større grad bør gi tydelige rammer for NAV for å i større grad legge til rette for at særlig unge får sjansen til meningsfulle jobber i denne type kompetansehevende ansettelse og ikke korte tiltak eller praksiser på tre måneder, som bekreftes i funn fra NORCE sin forskningsrapport 2020 . Dette vil få en raskere fremgang om det samtidig løftes insentiver til næringslivet som innleder gode samarbeid for å inkludere flere i denne gruppen og dermed løse opp i floken av antall utenfor.

Deltakelse i fritidsaktiviteter:

Deltakelse i fritidsaktiviteter er en verdifull måte å bygge fellesskap, utvikle ferdigheter og integrere seg i samfunnet.

Noe av det som kan hindre unge å delta i fritidsaktiviteter er språkbarrierer. Derfor mener vi det er viktig å tilby språkkurs og språkstøtte for å lette kommunikasjonen og integrasjonen i lokale fritidsaktiviteter. Det finnes i dag allerede mange aktører og steder som f.eks. Forandringshuset hvor ungdom blant annet kan drive med musikk. Det er ikke nødvendig å finne opp kruttet på nytt, heller styrke de tiltakene som allerede finnes økonomisk slik at de kan tilby språkkurs, jobb trening osv. I sommer har flere nyankomne flyktninger deltatt på våre ulike ferietilbud og leirer, dette er en viktig introduksjon til det norske samfunnet og til å ta del i fellesskap erfaringer.

Det finnes mange utfordringer med mangel på forståelse for de lokale fritidstilbud og kulturelle forskjeller, det kan også være en økonomisk hindring for foreldre som ikke har råd til å sende barna på organiserte aktiviteter. Derfor mener vi i KFUK-KFUM Norge det er viktig at man gir økonomisk støtte til de som trenger det, og jobber for at unge innvandrere skal få delta i fritidsaktiviteter, spesielt aktiviteter som fremmer inkludering og integrasjon.

Vi foreslår følgende konkrete innspill som vi ønsker at departementet skal følge opp:

- Sikre forankring og oppfølging av Fritidserklæringen lokalt og nasjonalt med tilstrekkelige tiltak for at alle barn har mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet.
- Sikre økt støtte til gratis lavterskel aktivitetstilbud og til at det er nok lokale midler til eks. fritidskasser for å dekke deltakelse for enkeltbarn og unge, både i hverdagen og i skoleferier.
- Sikre at barn og unge involveres og kan uttale seg om deres egen fritid og medvirke på fritidsfeltet.
- Sikre ordninger for oppfølging av barn i familier som mottar støtte til livsopphold fra NAV
- Sikre tilgjengelige gratis lokaler for unge og organisasjoner for å redusere kostnadsnivå

Styrking av integrering gjennom fellesskap og fritidsaktiviteter: Deltakelse i fritidsaktiviteter er en verdifull måte å bygge fellesskap på, utvikle ferdigheter og integrere seg i samfunnet. Vi oppfordrer til økt støtte for slike tiltak. Ungdommene trenger trygge voksne de kjenner og som foreldrene også er trygge på. Det vi ser blant ungdommene som kommer til våre arenaer, som eksempelvis Forandringshuset, er at de får en møteplass hvor de kan utvikle seg som mennesker med trygge voksenpersoner rundt seg. Flere unge har fluktbakgrunn og mindre tillit til folk de ikke kjenner. De trenger stabile voksne som er trygge og til stede, som betrygger dem om at de ikke skal gå noe sted.

Helse

Manglende tilgang til helsetjenester og begrenset kunnskap om det norske helsevesenet kan være et problem. Noen innvandrere kan ha psykiske helseproblemer på grunn av stress, tilpasning til en ny kultur og ting de har opplevd i landet de har reist fra. Derfor er det viktig å etablere gode informasjonskanaler tilpasset språk og ressurscenter som gir informasjon om hvilke helsetjenester som er tilgjengelig og rettigheter. Det må tilbys psykologisk støtte og rådgiving spesifikt til unge innvandrere. De som jobber i helsetjenestene har en plikt til å sørge for at det skal være tolketjenester og språkstøtte på helsetjenester for å sikre effektiv kommunikasjon, riktig behandling og sørge for at pasienten alltid føler seg trygg og ivaretatt.

Videre er det veldig viktig med helsepersonell som har god traumeforståelse og vet hvordan de skal behandle og møte traumer. Spesielt viktig er kompetanse på krigstraumer hos både barn, unge og voksne.

Det å få rask og riktig hjelp kan for mange være avgjørende for integrering. Vi mener derfor at det er viktig med noen konkrete tiltak i stortingsmeldingen. Vi foreslår:

1. Informasjonskampanjer og ressursentre:

I tillegg til å etablere informasjonskampanjer rettet mot innvandrere på deres egne språk, bør ressursentre bli opprettet for å gi grundig informasjon om tilgjengelige helsetjenester og rettigheter. Denne informasjonen bør omfatte spesifikk fokus på psykisk helse støtte og veiledning for å adressere de sammensatte utfordringene som unge innvandrere kan møte på.

2. Psykologisk støtte:

Personer med fluktbakgrunn bør få tilbud om spesialisert psykologisk støtte og veiledning som et forebyggende tiltak. Vi vet at personer med traume erfaring ofte sliter med psykisk helse. Tilbudet bør utføres av helsepersonell med kompetanse på traumer og kultursensitivitet, og være tilpasset den enkeltes behov for oppfølging. Det er viktig med fokus på forebygging innen psykisk helse, det skal ikke være slik at du allerede har falt ut av samfunnet før du kommer inn og får hjelp.

3. Språkstøtte og tolking:

Helsepersonell bør være pålagt å tilby tolketjenester og språkstøtte for å sikre riktig kommunikasjon. Dette vil kunne bidra til nøyaktig diagnose, riktig behandlingsplan og viktigst av alt, pasientens komfort og tillit til behandlingen. Her er det viktig at helsepersonell og tolk tar høyde for at enkelte temaer kan være tabubelagt, og dermed gjør en vurdering på hvilken tolk man skal bruke, og om det kan være nyttig å ha en telefontolk. Noen er komfortable med å bruke en tolk fra samme geografiske område som en selv har opprinnelse fra, mens andre kan ønske å ha en tolk som ikke har opprinnelse fra samme land.

4. Forskning og oppdatering:

Det bør satses på mer forskning på helse integrering og psykisk helse blant innvandrere. Dette vil bidra til å forbedre praksis og tilnærminger basert på ny innsikt og erfaring. Samlet sett bør målet være å sikre at helsetjenestene og støtten som tilbys til innvandrere og de av oss med innvandrerbakgrunn, er omfattende, tilgjengelige og sensitive for deres individuelle behov. Dette vil ikke bare bidra til bedre integrering, men også til et mer inkluderende samfunn der flere føler seg trygge, ivaretatt.

5. Unge i jobb

Inngang til et fellesskap som både gir egen mestring og samfunnsnytte gjøres gjennom fritidstilbud og arbeid. Over hele landet er ønske om en jobb det tydeligste uttrykte behovet blant unge. Dette både for å skaffe seg erfaring, lære noe nytt, komme i posisjon eller for å kunne være økonomisk selvstendig. Vi oppfordrer til å gi støtte til programmer for unge arbeidstakere som kan lære og forstå arbeidsmarkedet og ikke bare til kommunale sommerjobber som gir lønn en kort periode. KFUK-KFUM Norges læringsprogram UngdomsCrew er en modell for dette, som over tid har utviklet faglig opplæring og oppfølging etter blant annet Supported Employment-metodikken i stegvis veiledning. Dette gir en sosial effekt på økt fremtidstro og følelse av egen nytte. Dette er viktig for enkeltindivider, men også lojale arbeidstakere som er forberedt til å kunne på egen hånd få og bli i sin neste jobb over tid som sparer samfunnet mange kroner i velferdsstøtte.

Andre ting vi ønsker å løfte:

Vi anser betydningen av språkopplæring som en kritisk faktor for vellykket integrasjon. Det er avgjørende å tilby gode og tilgjengelige treningsarenaer for språklæring. Vi støtter også viktigheten av språkkunnskaper som en forutsetning for norsk statsborgerskap, samtidig som vi ber om at det tas hensyn til individuelle utfordringer og behov.

Diskriminering og rasisme :

Diskriminering og rasisme påvirker muligheter og opplevelser av tilhørighet i samfunnet. Det er viktig å styrke anti-diskrimineringslovgivningen og håndhevelse av disse lovene for å beskytte rettighetene til unge som utsettes for rasisme. Vi må fremme mangfold i media, på arbeidsplasser og offentlige institusjoner for å skape et mer inkluderende samfunn.

Det er viktig med en helhetlig tilnærming som involverer myndigheter, organisasjoner, utdanningsinstitusjoner og samfunnet som helhet for å oppnå reell sosial mobilitet og utjevning.

Stadig flere unge forteller om utfordringer med rasisme i det norske samfunnet. Rasisme har ingen plass i vårt samfunn, og virker hemmende for integrasjonsprosessen, da det skaper barrierer for tilgang til arbeidsmarkedet, utdanning og deltakelse i samfunnet.

Vi oppfordrer til følgende:

Økte midler og ressurser rettet mot interseksjonelle tiltak som tar hensyn til spesifikke utfordringer møtt av utsatte grupper. Dette inkluderer tiltak for LHBTQ+ miljøet, personer som utsettes for rasisme og de av oss med ulike funksjonsnedsettelse.

Ønsket tiltak fra ungdommene:

Det siste året har ansatte i KFUK-KFUM Norge på de ulike Forandringshusene kartlagt ungdommenes egne erfaringer med rasisme, etter ønske fra ungdommene. På bakgrunn av det har ungdommene, med hjelp av ansatte, formulert ønskede tiltak for å jobbe mot rasisme i skolen. I dette prosjektet har vi primært fokus på et kurs for lærere, men ungdommene understreker viktigheten av tidlig innsats i barnehager og – for å støtte lærere – viktigheten av at etat og skolens administrasjon tilrettelegger for at kurset vi utvikler samsvarer med lærebøker og undervisning de får.

Ungdommenes forslag til tiltak mot rasisme er:

Barnehage

- Mangfoldige leker, bøker og bilder i barnehagen. Opplæring om det flerkulturelle samfunnet.

Ansatte i barnehage og skole

Kursing og opplæring av ansatte i barnehage og skole. Kunnskap som bevisstgjør om holdninger som kan fremme rasisme og diskriminerende praksis.

- Krysskulturell kompetanseheving og lærerrollen i et krysskulturell
- klasserom
- Kurs i håndtering av rasisme i klasserommet
- Kursing av rådgivere i samtalemetode for å snakke med elever som blir utsatt for rasisme.

Elever

- Undervisning som utfordrer elever til å utforske underliggende konstruksjoner av rasisme og ulikheter i samfunnet. Konstruksjon av ulikheter, fordommer og stereotypier. F.eks i Historie, Samfunnsfag og KRLE.
- Undervisning i medelev ansvar. Hvordan står man opp for andre når rasisme oppstår på skolen. Varsling, ansvar osv.

Kurs for ungdom med flerkulturell oppvekst. Fokuset for dette kurset skal være både styrking av enkeltindividets identitet og selvbilde, samtførebygging av konflikt og motsetninger i et flerkulturelt samfunn.

Foreldre

- Kursing om rasisme på foreldremøter. Ansvarliggjøre foreldre om
- foreldreansvar for å forebygge rasistiske holdninger
- Informere om innvirkningen på psykisk helse og deltakelse i samfunnet. ❖ Bevisstgjøre foreldre om skolens policy samt informasjon om iverksatte tiltak og

Skoleadministrasjon

- Ambassadører/erfaringskonsulenter med minoritetsbakgrunn, som kan sette rasisme på dagsordenen. Historiene fra de som har blitt utsatt for rasisme fortelles og formidles. Det er også behov for historiene til de som har utøvd eller oversett rasisme, for at vi skal lære og bli bedre.
- Ambassadørene skal brukes i undervisningen. Rekrutteres i samarbeid med frivillige organisasjoner.
- Skolene må ha regelverk som sikrer nulltoleranse for rasisme. Rasisme må få konsekvenser og gi grunnlag for sanksjoner.
- Opprette en varslingskanal på skolen og en handlingsplan når man får en varsling.
- Markering for antirasisme

- Undersøke og endre lærebøker som inneholder rasistiske og diskriminerende ord og forklaringer. Læreplan som også tar høyde for minoritetsperspektiv.
- Utforme egen elevundersøkelser som kan avdekke rasisme og diskriminering på skolen (olweus, ungdatabasen)

Bevisstgjøring og holdningsendring:

Det er nødvendig å utvikle tiltak som fremmer bevisstgjøring om rasisme og kultursensitivitet. Skoler, arbeidsplasser og offentlige institusjoner bør arbeide for å skape inkluderende miljøer med fokus på informasjon om rasisme og hvordan det kan komme til uttrykk.

Antidiskrimineringsarbeid:

Styrking av tilbud der unge kan få juridisk og psykologisk støtte etter å ha blitt utsatt for rasisme. Ungdommene på Forandringshuset har etterlyst et eget rasismeombud i alle kommuner. Vi mener det er et godt tiltak. Dette vil gi de av oss som rammes av rasisme, særlig unge, et bedre rettsvern og tilgang til støtte. Økonomisk uavhengighet kan være en nøkkel til å oppnå frihet og deltakelse. Vi støtter tiltak som fremmer økonomisk uavhengighet, spesielt blant unge i sårbare situasjoner.

Tiltak mot sosial kontroll:

Det må iverksettes målrettede tiltak mot negativ sosial kontroll, med medvirkning fra folk som har faglig og personlig erfaring med det. Vi har i flere år erfart at negativ sosial kontroll kan forebygges gjennom særskilte programmer som gir økt frihet for deltakelse.

Gjennom vårt tiltak «United Sisters», har vi nådd ut til flere unge jenter og ikke-binære som har levd under ulik grad av negativ sosial kontroll. Vi bruker en normkritisk pedagogikk der deltakerne selv reflekterer over hvorfor de har mindre frihet enn venner, brødre og andre i nærmiljøet sitt, før vi snakker om mulige løsninger. Ved å ha et målrettet tiltak får de tilgang til et fellesskap og nettverk, som er viktig for å få tilgang til informasjon, arbeid, bolig, sosial og økonomisk uavhengighet.

Vi har også etablert «United Brothers» på noen av våre Forandringshus. Dette er vårt aktivitetsbaserte målrettede arbeid med gutter og unge menn. Gjennom aktivitetene bygger man relasjoner og tillit som gir videre grunnlag for aktivt miljøarbeid hvor man kan ta opp utfordringer rundt hvordan gutter/menn er eller skal være, og andre temaer som lavt samfunnsengasjement, lav fremtidsstro og deltakelse i negative miljøer.

På vegne av KFUK-KFUM Norge

Øivind Mehl Landmark
Generalsekretær

Silje Marie Sveum
Politisk rådgiver